

Витяг з
протокол № 4
засідання кафедри іноземних мов
від 06.11.2025 р.

Присутні: завідувач кафедри доц. Птушка А.С., проф. Саєнко Н.В., доценти: Скрипник Н.С., Борзенко О.П., Агібалова Т.М., Приходько С.О.; старші викладачі: Чевичелова О.О., Шамрай О.В., Воробйова С.В., Іванова І.Л., Носирєва О.В., Мельник С.С.; викладачі: Миргород В.О., Лук'яненко Н.М.; провідний фахівець Олійник Л.І., лаборант Чевичелова А.О.

**Щодо врахування принципів безбар'єрності та інклюзивності
в освітній програмі Філологія (Прикладна лінгвістика)**

СЛУХАЛИ:

завідувачку кафедри, доцента Птушку А.С., яка доповіла, що в освітній програмі «Філологія (Прикладна лінгвістика)» Харківського національного автомобільно-дорожнього університету вже впроваджено принципи безбар'єрності відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України, викладених у листі «Щодо врахування стандартів доступності».

Доповідач зазначила, що:

1. Зміст ОП 2025 року враховує положення чинних професійних стандартів, зокрема професійного стандарту перекладача-дактилолога, що забезпечує інтеграцію принципів інклюзії та безбар'єрної комунікації в освітній процес. У програмі передбачено формування компетентностей, які узгоджуються з вимогами цього стандарту, зокрема ЗК-6 та ЗК-8. Особлива увага приділяється формуванню умінь забезпечувати доступність мовлення, текстів і перекладів для різних категорій користувачів. Відповідно до Національного класифікатора професій ДК 003:2010, випускники можуть працювати за професіями 2444 “Професіонали в галузі філології, лінгвістики та перекладів” та 2444.2 “Філологи, лінгвісти, перекладачі та усні перекладачі”, що підтверджує узгодженість освітньої програми з потребами сучасного ринку праці та європейськими вимогами до інклюзивної комунікації.

Таким чином, ОП поєднує професійні стандарти галузі з принципами безбар'єрності, сприяючи підготовці фахівців, здатних ефективно реалізовувати перекладацьку діяльність у доступному, толерантному та інклюзивному інформаційному середовищі (посилання на ОП: <https://www.khadi.kharkov.ua/education/katalog-osvitnikh-program/03510-filologija-prikladna-lingvistika/>).

2. В ОП передбачено тематичні блоки, присвячені безбар'єрності та інклюзії, зокрема: тема «Безбар'єрність, інклюзивна термінологія, етика перекладацької діяльності та роль перекладача-дактилолога» (тема 3) в ОК 17 «Теорія і практика перекладу», а також тема «Гуманістичні ідеї та інклюзивність у світовій літературі» (тема 4) в ОК 10 «Напрями і стилі світової літератури». У межах цих тем здобувачі вивчають етичні

принципи безбар'єрного спілкування, інклюзивну лексику, гуманістичні цінності, а також за ОК 17 роль перекладача у забезпеченні доступної комунікації для всіх категорій користувачів, зокрема осіб із порушеннями слуху (посилання на курси-ресурси, де є теми та силабуси/РП: <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=5911>; <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=6627>).

3. ОП має підписаний договір із громадською організацією “Асоціація Харків–Оксфорд”, яка проводить мовні клуби, тренінги та культурно-освітні заходи, а також укладений міжнародний договір про співпрацю з Університетом Оснабрюк (Німеччина). У межах цієї співпраці реалізуються спільні освітні ініціативи, семінари та воркшопи з питань міжкультурної комунікації, інклюзивної освіти та безбар'єрності у мовному середовищі. Студенти кафедри іноземних мов щотижня беруть участь у Speaking Club з носіями англійської мови, що сприяє розвитку практичних навичок міжкультурного спілкування та толерантності у багатомовному середовищі. За результатами участі в міжнародних освітніх заходах і співпраці з Університетом Оснабрюк студенти отримують міжнародні сертифікати, що підтверджують їхній рівень володіння іноземною мовою, міжкультурну компетентність та активну участь у програмах академічної мобільності. Це повністю відповідає рекомендаціям МОН щодо організації практичних занять і партнерських ініціатив, спрямованих на розвиток інклюзивного мислення, міжкультурної толерантності та безбар'єрної комунікації (посилання на договір Оснабрюк: <https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/mizhnarodna-dijalnist/>; посилання на договір з організацією “Асоціація Харків–Оксфорд”: <https://www.khadi.kharkov.ua/students/prokhodzhennja-praktiki/>; посилання на новини Speaking Club: <https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/news/page/2/>; посилання на сертифікати здобувачів: <https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/mizhnarodna-dijalnist/>).

4. ОП формує компетентності у сфері інформаційних технологій та цифрової доступності, що узгоджується зі стандартом ДСТУ EN 301 549:2022 “Інформаційні технології. Вимоги щодо доступності продуктів та послуг ІКТ” (посилання на ОП: <https://www.khadi.kharkov.ua/education/katalog-osvitnikh-program/03510-filologija-prikladna-lingvistika/>).

5. Кафедра іноземних мов активно використовує інноваційні технології навчання — онлайн-платформи Google Classroom, Moodle, а також мультимедійні засоби навчання. Це забезпечує можливість дистанційної та самостійної роботи здобувачів освіти й формує навички цифрової грамотності, необхідні для створення доступного навчального контенту (посилання на сайт: <https://dl2022.khadi-kh.com/>).

6. В університеті представлено широкий перелік вибіркових дисциплін, спрямованих на розвиток етичних, комунікативних, соціокультурних та цифрових компетентностей здобувачів освіти. Студенти мають можливість самостійно обирати ті курси, які відповідають їхнім професійним інтересам і сприяють формуванню інклюзивного світогляду, зокрема дисципліни, присвячені питанням міжкультурної толерантності, цифрової безбар'єрності, соціолінгвістики, медіа комунікації та інші. Такі освітні компоненти дають змогу студентам усвідомити сучасні виклики інклюзивної освіти, розвивати практичні навички професійної комунікації у безбар'єрному середовищі, а також формують готовність до міжкультурного діалогу та створення доступного

інформаційного простору (посилання на каталог вибірових дисциплін: <https://www.khadi.kharkov.ua/education/katalog-vibirkovikh-disciplin/katalog-vibirkovikh-disciplin-dlja-np-2024/bakalavr/>).

7. Здобувачі освіти беруть активну участь у лекціях, дискусіях, конкурсах, конференціях і круглих столах, присвячених питанням комунікації, культурного діалогу та соціальної відповідальності, що сприяє розвитку компетентностей, необхідних для побудови безбар'єрного інформаційного простору (посилання на сертифікати: <https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/naukova-dijalnist/>).

8. Питання впровадження принципів безбар'єрності, інклюзії та цифрової доступності обговорювалося на засіданні кафедри іноземних мов, під час якого було підкреслено важливість формування інклюзивного та безбар'єрного освітнього простору і визначено шляхи інтеграції цих принципів у навчальний процес та освітні компоненти програми (посилання на протокол: <https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/bakalavrat/vitjagi/>).

9. Науково-педагогічні працівники кафедри систематично підвищують кваліфікацію за напрямами інклюзивної освіти, цифрової доступності та безбар'єрної комунікації, що сприяє поширенню сучасних підходів до реалізації принципів безбар'єрності у навчальному процесі (посилання на підвищення кваліфікації: <https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/naukova-dijalnist/stazhuvannja/> та на новини: <https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/news/>).

10. Протягом 2022–2025 рр. у межах реалізації освітньої програми та з метою формування у здобувачів компетентностей безбар'єрного спілкування, інклюзивної взаємодії та практичної професійної підготовки було проведено низку гостьових лекцій і зустрічей з фахівцями різних галузей. Серед запрошених спікерів — Созикін М.В. (комерційний директор ТОВ «Харзбут»), Богдан Ж.Б. (завідувачка кафедри психології і соціології ХНЕУ імені С. Кузнеця, канд. псих. наук, доц.), Медвідь М.М. (доц. кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови ХНУ ім. В.Н. Каразіна, канд. філол. наук, доц.).

У напрямі залучення професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу були запрошені: Ільєнко О.Л. (президент і національний координатор Всеукраїнської асоціації викладачів англійської мови TESOL-Ukraine); Цегельська М.В. (директорка центру «Інтерклас» (м. Кривий Ріг), віце-президент TESOL-Ukraine); Легейда А.В. (доцент тієї ж кафедри) та директор музею Ганса Фаллади Dr. Stefan Knüppel разом із куратором виставки Christian Winterstein (Німеччина) (посилання на новини: <https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/news/>).

Також, Власова В.П. (доктор філософії, ст. викл. кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови ХНУ ім. В.Н. Каразіна) провела лекцію для студентів груп МЛ на тему «Використання технологій мультимедіа у навчальному процесі», що безпосередньо стосується питань цифрової доступності, інтерактивності та створення безбар'єрного навчального середовища (посилання на лекцію, в розділі «Новини»: <https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/bakalavrat/>). Такі заходи спрямовані не лише на підвищення якості підготовки фахівців, а й на виховання цінностей толерантності, поваги до різноманіття та етичної взаємодії у багатомовному

середовищі, що повністю відповідає принципам Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року.

Отже, освітня програма “Філологія (Прикладна лінгвістика)” Харківського національного автомобільно-дорожнього університету вже враховує принципи безбар'єрності в освітній, інформаційній та комунікаційній сферах. У програмі інтегровано питання цифрової доступності, інклюзивної комунікації, гуманістичних цінностей і професійної етики перекладача, що повністю відповідає вимогам ДСТУ EN 301 549:2022 і Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року.

УХВАЛИЛИ:

1. Прийняти до відома інформацію про впровадження принципів безбар'єрності в освітню програму «Філологія (Прикладна лінгвістика)».
2. Рекомендувати продовжити розвиток інклюзивних підходів у навчальному процесі, удосконалення цифрової доступності освітніх ресурсів і розширення міжнародного співробітництва.

Завідувач кафедри

Птушка А.С.

Секретар кафедри (завідувач кабінетом)

Олійник Л.І.